گزارش مختصر انجمن سخن (لندن) از جلسه

دیدار و گفتگو با دکتر چنگیز پهلوان

سفر اخیر نویسنده و پژوهشگر سرشناس، آقای دکتر چنگیز پهلوان که به دعوت سازمان ملل برای شرکت در یک کنفرانس علمی در اکسفورد به انگلستان آمده بود، فرصتی پیش آورد که ایشان با ایرانیان علاقه مند مقیم لندن نیز دیداری و گفتگوئی داشته باشند. بنا به دعوت انجمن سخن عصر روز یک شنبه دوم ماه مه در سالن عمومی اتحادیه دانشجویان دانشگاه لندن(ULU) آقای پهلوان برای حاضران در باره چگونگی روند تشکیل اولین اجلاس کانون نویسندگان ایران و مسائل حول و حوش آن سخن گفت. در آغاز جلسه دکتر سعید فراروی از طرف انجمن سخن به حاضران خوش آمد گفت و ضمن توضیح در باره اهداف انجمن مبنی بر گسترش بحث آزاد و سخن زنده و کمک تبادل فکر میان صاحب نظران در ایران و خارج، اساسی پشتیبان گذاران و حامیان تاکنونی انجمن را برشمرد. آنگاه از خانم ژاله اصفهانی شاعر سرشناس مقیم لندن دعوت شد ریاست جلسه را بر عهده گیرند. خانم ژاله در کلامی کوتاه و دلنشین گفت «مشکلات شاعران از آنجا آغاز شد که آنان از آغاز مشروطه به این سو بارگاه قدرتمندان و مدیحه سرائی را ترک کردند و به میان مردم آمدند و تکیه بر مردم را جایگزین تکیه بر حاکمان کردند». او آنگاه وظیفه معرفی آقای پهلوان به حاضران را برعهده آقای علیرضا نوری زاده واگذار کرد. سپس آقای پهلوان پشت تریبون قرار گرفت و طی سخنان خود به روندها و رویدادهائی اشاره کرد که به تشکیل نخستین اجلاس رسمی کانون در تهران منجر شد. محورهای عمده صحبت آقای پهلوان چنین بود

در باره کانون نویسندگان ایران

آقای پهلوان اشاره کرد که اولین اجلاس کانون در آخرین لحظات بالاخره با اجازه رسمی از وزیر ارشاد آقای مهاجرانی، در منزل خانم سیمین بهبهانی برگزار گردید. قبلا در ملاقات هیات دوازده نفره نویسندگان با آقای مهاجرانی، ایشان مطرح کرده بود که برای اولین بار (از سال ۱۳۴۷ به بعد) است که یک مقام رسمی دولتی با نویسندگان ملاقات می کند، هم چنین وزیر ارشاد اعلام کرد که قرار شده است که تصویب ثبت کانون از وزارت کشور به وزارت ارشاد محول شود. او به این دلیل از نمایندگان نویسندگان خواست که تا طرح اساسنامه کانون را برای کسب جواز به این وزارتخانه ارائه دهند. نتیجه اصلی تشکیل اولین اجلاس کانون انتخاب یک هیات ۵ نفره موقت با مسئولیت تهیه پیش نویس اساسنامه کانون و توزیع آن برای جمع آوری پیشنهادهای اصلاحی بود.

آقای چنگیز پهلوان در رابطه با موضوع نامه ها به آقای خاتمی، و سپس به آقای خامنه ای، که حاوی درخواست های عمومی نویسندگان مبنی بر آزادی بیان بود، گفت که تلاش وی آن بوده است که نویسندگان و روشنفکران مذهبی نیز با کانون نویسندگان هماهنگ شوند. به همین دلیل درخواست نویسندگان مذهبی که خطاب نامه به مقام رهبری باشد مورد قبول واقع شد و مقرر گردید که از جانب نویسندگان عرفی (لائیک) و مذهبی پای نامه امضاء گذاشته شود که به دلایلی که هنوز مشخص نیست در آخرین لحظات نویسندگان مذهبی از ارسال نامه منصرف شدند. چنگیز پهلوان از این دفاع کرد که نامه ها با شعر : «به نام خداوند جان خرد» آغاز شده اند و توضیح داد که گذاشتن این کلام فردوسی در بالای نامه ها پیشنهاد خود او بوده و عده ای نیز مخالف بوده اند. او گفت معتقد است زندگی در جامعه ایران ملزوماتی را برای کار در چارچوب قانونی پیش روی قرار می دهد، هر چند قبول قانون به معنی لزوم تاکید بر بند بند الزامات قانون اساسی توسط شهروندان نیست.

آقای پهلوان افزود کانون نویسندگان به ناچار بار سیاسی به خود گرفته ولی بایستی انتظارات از این نهاد بیش از گنجایش آن گسیرش نیابد. در رابطه با قتل نویسندگان مرحوم مختاری و پوینده گفت خواست وی و کانون نویسندگان از مقامات این است که متهمین به قتل، که گویا به محافلی از وزارت اطلاعات تعلق داشته اند، به صورت علنی و با حضور خانواده مقتولین محاکمه شوند.

در باره نظام سیاسی حاکم و جناح های آن

آقای پهلوان گفت معتقد است نظام سیاسی دچار بحران مشروعیت شده است. مباحثی چون «جامعه مدنی»، «جمهوریت» و «مردم سالاری» از سوی یک جناح و مباحثی چون «ولایت فقیه» و «حکومت روحانیت» از سوی جناحی دیگر فاقد «اصالت دینی و مشروعیت» تشخیص داده می شود. او با تشبیه نظام سیاسی موجود به یک «کودک عقب مانده» گفت اصلاحاتی که پس از بیست سال در کشور در جریان است هم بسیار دیر هنگام و هم بسیار کند است. این انتظار که بایستی برای این تلاش ها فقط کف زد و به همین حد قانع بود صحیح نیست. جناح چپ حکومت نمی تواند ادعای رهبری همه اقشار جامعه برای پیشبرد اصلاحات را داشته باشد. قشر عظیمی از جامعه، که جزء هیچ یک از جناحها قرار نمی گیرند، از لحاظ فرهنگی «شهروند دست دوم» محسوب می شوند و حکومت حقی برابر دیگران برای آنها، از جمله برای انتخاب شدن در شوراها، مجلس و غیره، قایل نیست. او نتیجه گرفت قانون اساسی کنونی نمی تواند یک میثاق ملی محسوب شود زیرا این قانون در برگیرنده اقشار عظیمی که به لحاظ فرهنگی شهروند دست دوم به حساب می آیند، نیست، و لزوما باید تغییراتی در آن صورت پذیرد.

در پایان آقای پهلوان به سوالات حاضران پاسخ گفت.

(نقل به مضمون از سعید فراروی) - دوشنبه ۳ ماه مه ۱۹۹۹

END